Խ.Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 336 — 8 / 20 ՅՈՒՆՎԱՐ 1898 — 27 ՇԱՊԱՏ 1315 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

غازتهسی ادارهخانهسنده (ماسیس) اوده

ամակ կամ որ եւ իցէ զրութիւն պէտք է ուղղել Ձեռ. Խմբագրութիւն

ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԳՐԱՏ

Ի. ՊՈԼԻՍ ՂԱԼԱԹԻԱ, սուլթանական խան
Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues aux Bureaux du journal

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար Տարեկան դրկն. արժ.	.....	75
» » Վեցամսեայ »	.....	40
Գաւառներու Տարեկան »	.....	100
» » Վեցամսեայ »	.....	50
» » Եռամսեայ »	.....	25
Օտար երկրի » Տարեկան Գրանց	.....	25
Ռուսիոյ » » Բուլի	.....	10

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կընդունի. 115 զրուշի փուլը 100 զրուշի հաշուով:

10 ՓԱՐԱ — ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ — **10 ՓԱՐԱ**

"ՄԱՍԻՍ,"

ՄԵԾ ՕՐԱՔԵՐՔԻ ԶԵՐԱԾՈՒԱԾ

Մասիսը իր անունին և անցեալին արժանի մեծ օրաթերթի մը վերածելու փափագը՝ հայ լրագրութեան բոլոր համակիրներուն փափագն է։

Ուրախ ենք որ այս փափագին գոհացում տալու կարող պիտի ըլլանք։

Մասիս պիտի հրատարակուի այսուհետև ամեն օր Աբէ-Եփի ծաւալով և պիտի ունենայ նիւթերու այն զանազանութիւնը որ իրմէ կը սպասուի։

Գլխաւորապէս Մասիս պիտի չանայ պահպանել և առաջ տանիլ այն գրական շարժումը և ուղղութիւնը, որ վերջին մեկ քանի տարիներուն Ցաճգհայոց մէջ ծրագրուեցաւ լրագրական հրատարակութիւններով։

Այս նպատակով մեր դրագէտներու մէջէն նշանաւորները, որոնք այդ շարժումին գլուխը եղած են, յանձն առած են Մասիսի սոր խմբագրութեան մէջ մտնել։

ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԷԼ ՅՈՆԷԼԵԱՆ
ԳՐԻԳՈՐ ԷՖԷՆԴԻ ՉՕՀՐԱՊ
ՀՐԱՆՏ ԷՖԷՆԴԻ ԱՍԱՏՈՒՐ,

տեւական կերպով Մասիսի պիտի աշխատակցին։ Հայ հրատարակագրութեան մէջ են արդար և են մեծ համակրութեամբ ընդունուած այս անուններուն քով պիտի շարուին կարգ մը նոր գրողներ, զորս Մասիս պիտի ծանօթացնէ իր ընթերցողներուն։

Մասիսի բուն լրագրական մասին էն ճիշը ըլլալուն՝ ուստի չպիտի պակսի և կը յուսանք որ այս տեսակէտով ալ ամեն գոհացում պիտի տանք մեր ընթերցողներուն։

Մասիսի յիսմի թերթօնը աւարտելուն պէս նորին թարգմանիչը պիտի ըլլայ

ԿՈՒՍԱՊԵԾ ԷՖԷՆԴԻ ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Մասիսի անուանի աշխատակիցը, մեր երկրագէտներու, որուն լծարգմանութեանց մէջ յատուկ ձեռնհասութիւնը չճանչցող չկայ։

Լրագիրը օրը օրին, եթէ կարելի է, ամեն պարագայի մէջ առանց ո և է յապաղումի, գաւառները խրկելու հոգը մեր ուշադրութեան ամենօրեայ առարկան պիտի ըլլայ եւ այս մասին Մասիսը պաշտօնատերերուն են պզտիկ դանցառութիւնը խաչ պիտի պատժուի։

Մասիսի նոր ձեւով հրատարակութիւնը պիտի սկսի Յունուար 12 երկուշաբթի օրէն։ Ձեռքէ ծախուած թերթի դինն է քսան փարա. գաւառական բաժանորդագրութիւնը 140 զրշ. փոստի ծախքը մեր վրայ։

ՏՕՆԵՐԷՆ ՎԵՐՋ

Ամանորի և Ծնունդի օրերը անցան վերջապէս. որքան որ գործի տեր մարդիկ այս և ուրիշ օրերուն տարբերութիւնը ճանչնալու չեն, ստիպուած են սակայն այդ տօնի օրերուն ազդեցութիւնը կրելու, խանութ գոցելու, գործերու առժամեայ դադարում մը ընդունելու կամայ ակամայ, այցելութիւններ փոխանակելու։ Այս դադարը իր օգտակարութիւնը ունի քանի մը տեսակէտով նախ մարքին անդորրութիւն մը կուտայ, որ բնաւ աւելորդ հաճոյք մը չէ մեզի համար. ապրուստի, ժիսորի, կառքի չառաջինի խլացուցիչ անհանգստութիւնէն քիչ մը կազատինք, հապա կառքի տակ ճզմուելու վտանգէն... Նիւթական և բարոյական այս օգտակարութիւնէն զատ՝ կայ նաև ուրիշ տեսակէտ մը՝ որ առաջինին կապուած է։ երբ միտքը ազատ է գործի մը անմիջական կապանքէն, և անյաջողութիւններու անմիջական հետապատկերէն, կը սկսի դիւրութեամբ մտածել նոր միջոցներու, նոր ճամբաներու վրայ։ Որքան որ ամեն իրիկուն առաւօտ եկեղեցի երթալ կայ, այցելութիւններ ընդունիլ կայ, զուարթ խօսակցութիւններու հաճոյքին մէջ ընկղմած մեր ամեն գործերը մոռնալու երկիւղը կայ, բայց դարձեալ մարդկային միտքը չարաճճի կազմուածք մը ունի, այն կը գործէ ինչ որ ալ ըլլայ, անոգ եղիր։ Ընկերիդ տեսա կը խօսես, կերգես, կը խմես նոյն իսկ, բայց միտքդ միւսնոյն ատեն ուրիշ բաներ ալ կորոճայ, ապրին ապրին կը թռչի, բնականաբար աւելի քու սիրած առարկաներուն և գործերուն կողմը։ Եւ հարկաւ ընելիք չկայ թէ մեր սիրած առարկան ամենէն աւելի սեղ ապրեցնող գործն է։ Հետեւաբար տօներու դադարը բնաւ արհամարհելի բան մը չէ՝ նոյն իսկ մեր գործերուն յաջողութեան տեսակէտով։ Փիչ մնաց պիտի մոռնայի ուրիշ կէտ մը, որ շատ կարեւոր է։ Տօներու առթիւ փոխանակուած այցելութիւնները հրահանգիչ են շատ մասերով. դիրքը ճանչցայ, դիրքը աւելի սիրել կը սովրինք. քանիներ կան որ տխուր դաղափար մը դազուած են այս կամ այն անձին ըստանեկանութեան վրայ. կը սէին— խոժոռ մարդ է, անկիրթ է, ինք իր գործէն զատ ուրիշի մը բնաւ մտաք չտար։ Բայց ինչ պատանք. տօնի մը առթիւ փոխանակուած այցելութիւնը ատեն բան կը փոխէ մեր գաղափարներուն մէջ. բոլորովին տարբեր մարդ մը կը դտնինք քան զոր կը կարծէինք. ինչ անուշ բնաւորութիւն, ինչ հմայիչ ընտանութիւն։ Ուրեմն ինչո՞ւ կաճապարինք և վճռական դատաւորներ կարտասանինք մեկու մը նկարագրին վրայ՝ զոր տակաւին չենք ճանչնար։ Հիմա բրաւունք չունի՞մ ըսելու թէ մեկ այցելութիւն բաւական է երբեմն, մարդ մը ճանչնալու համար, և գիտէ՞ք թէ ապրելու դատար ամենամեծ դիւրութիւն կընծայէ դիրքը ճանչնալու պատեհութիւնը. մարդիկ դեղա և զուարթ ընկերականութեան մը մէջ և շնորհիւ կրնան կեանքին ծանրութիւնը և օրուան հոգերը կրել։ Մեր թոքերը ուժ չունին առանձին ծծելու օդը առանց օժանդակութեան ուրիշ թոքերու, որոնց հետ շարունակ կը բաժնենք օդային մնուդը։ Իսկապես անհրաժեշտ է ընտանիքի մը կազմութիւնը, այնպես ալ ընկերային մեծ ընտանիք մը անհրաժեշտ է մեր կեանքին համար։ Երկուքն ալ զիրար կը հետեւցնեն. ուրեմն ամսարները՝ ընկերութեան այդ անհրաժեշտները՝ բնաւ իրաւունք չունին մարդկային պատկառանքի և մեծարանքի, որ դժբաղդաբար ձրի կը շրջայրին երբեմն։ Կը տեսնուի թէ տօները նկարագրի ծանօթութեան գեղեցիկ և բնական օժանդակներ են. սրամտութիւնը և աղմուկի կեանքին մէջ զիրար արմկել ու անցնիլը ամեն ատեն չեն կրնար ծառայել մեծ նպատակին՝ որ է զիրար ճանչնալ. այս վերջինը կարելի է ձեռք բերել քանի մը ժամերու դրուխ դլխի խօսակցութեան մը, դէս ու դէն զրոյցներու փոխանակութեան մը միջոցաւ միայն։ Եւ ինչպէս կարելի է ընել տօներու առթիւ փոխանակուած այցելութեան մը մէջ։ Կրնանք առարկել որ քանի մը արուեստականօրէն զուարթ վարկեաններու մէջ ինչպէս կարելի է ներքին մարդը ըմբռնել. բայց ճիշդ այդ արուեստակութեամբ, պիտի պատասխանենք. բնականութեան և արուեստակութեան մէջ դանուած տարբերութիւնը դիտցողները դժուարութիւն չեն քաշեր մարդիկը դատելու կամ դանանք ճանչնալու համար. ժպիտ մը, ը բառէ երբեմն հոդեբան ըլլալու համար, ինչպէս խոստումի մը դործադրութիւնը կը բաւէ ամբողջ բարոյական էութիւն մը ճանչնալու համար։ Իրարմէ հեռի ապրելով, և առեւտրական հրապարակին վրայ միայն զիրար ճանչնալու սովորութեան մէջ հիմնելով, անծանօթ ենք իրարու բարքերուն Հարկաւ, ինչպէս պիտի կրնամ ես քեզ ճանչնալ՝ եթէ քանի մը կանգուն կտաւ դնելու և խարուելու համար խանութդ եկած եմ. փողոցին կամ կամուրջին վրայ սիրուն ողջոյն մը ինչպէս կրնայ բաւել իրարու հոգի ճանչնալու համար։ Եթէ խորը քննենք, պարզ այցելութեան մը առթիւ կատարուած խուզարկութիւնն ալ բաւական չէ այս գոյծին համար։ Շատ մը խնդիրներ կան ընկերային բարոյականին մէջ, որոնց ամենէն փափուկն է զիրար ճանչնալու խնդիրը։ Եթէ զիրարը ճանչնայինք, կեանքը աւելի դիւրին պիտի ըլլար, տրամաբանական գայթակղութիւնները աւելի քիչ, կեղծաւորութիւնները հաղուագիւտ։ Բայց մեզ որ զիրար չենք ճանչնար։ Այս տօներէն օգտուած ըլլալու ամենէն մեծ առաւելութիւնը պէտք է ըլլայ մեզի համար զիրար քիչ մը աւելի ճանչնալը. եթէ սակայն յաջողցանք։ Հասարակաց հետաքրքրութիւնը բարոյական խնդիրներէն մեծ բան մը չհասկնար. անոր համար ֆանթէզի պէտք է, կեղծիք և կեղծաւ, պատուաբերուած հիւրընկալութեան մը արտաքնայարդարդարդ փայլը, բայց ասոնցմէ ինչ կելնէ. քանի որ զիրար չենք ճանչնար, զիրար չպիտի սիրենք, և առանց սիրոյ կեանքը ինչ կարժէ. եթէ միամտութիւնը վերնայ, անոր տեղ եկած հրեշը—կեղծաւորութիւնը—կրնա՞յ կեանքին պակասը լրացնել։—Հարկաւ ոչ։ Եթէ զիրար չճանչնանք, մեր գործելը պահանջուած ուղղութիւնն ալ չեն կրնար ունենալ. և առանց ուղղութեան գործ կը լա՞յ։— Հարկաւ ոչ։

Այս տօնական օրերէն վերջ մարդիկ քիչ շատ մեծ եռանդով մը պիտի փարին իւնց նիւթական գործերուն, առուտուրին, խմբագրութեան, գրելու արուեստին, խորհելու կերպին, արտադրելու իմաստութեան։ Բայց այս ամենուն մէջ յաջողելու համար, պայման մը անհրաժեշտ է.— ՁԻՐԱՐ ԿԸ ՃԱՆՉՆԱՆԵՆ։

ԿՏԱԿՆԵՐ

Ս.

Կրնաս թէ ինչո՞ւ համար կտակները չեն շատնար մեր մէջ. բայց չեն հարցներ պատճառները։

Բարեպաշտ մէկը կտակ մը կընէ այն վստահութեամբ թէ յետ մահուան պիտի դործադրուի այն. մահուանէն յետոյ կտակուած դրամը կը մնայ թաղ. խորհրդոյ և այս ու այն հաստատութեան քով և կը յատկացուի դանազան պէտքերու կտակարարին նպատակէն դուրս, պարագաները եթէ բաղդքեն, կը պատահի որ երբեմն լրսելի ըլլայ, բայց ընդհանրապէս առ ոչինչ կը դրեն ամէն բաղդ. եթէ չբաղդելու ըլլան, այն ատեն չեն խորհիր իսկ կտակենկալ հաստատութիւնք նոյն տրամադրութեանց վրայ, զոր կը դնէ կտակագիրը։

Նորութիւն մը չէ այս մեր մէջ, կանուխ ժամանակուան անիրաւատանդութիւնմ՝է որ որդւոց որդի պահուած է և հասած է մինչեւ մեզ։ ի զուր ժամանակին նդովքներ գրած են անոնց մէջ. զեղծումը միշտ պահած է իր գոյութիւնը։

Անցնայ օր Սկիւտարի Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ քահանայից դարանը աչքէ անցուցած միջոցս, փաստներու մէջ թաղուած թղթերու ծրար մը դտայ, որոյ մէջ քանի մը կտակագրութիւններ երեւան եկան, զորս պիտի դրենք հիմա։

1. Սկիւտարի, Սելամիէ, Տաղ Համամի բնակող Զէօմիէկի Պետրոս իր խանութին կէսը կը կտակէ Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ 1878ին. Թաղ. Խորհուրդը կը ծախէ զայն 40 ոսկւոյ և կտակարարին հոգւոյն համար տարին մի անգամ պաշտօն և պատարագ ընել չեն տար, և ոչ կտակարարաց ցանկին մէջ կանցնեն նորա անունը։

Մինչդեռ 10 ոսկի տուողին անունը կը կտակարարաց ցանկին մէջ անցնելէն զատ տարւոյն մէջ յատուկ պաշտօն և պատարագ մատուցանել կուտան, չենք գիտեր ինչո՞ւ այս թաղութիւնը։ Շնորհակալ ենք որ ներկայ Թաղ. Պատ. Խորհուրդը նկատողութեան առնելով սոյն կտակի խնդիրը, ոչոչած է ուշանակել ն բա անունը ցանկին մէջ և պաշտօն ու պատարագ մատուցանել տալ տարին մը անգամ. սակայն դժբաղդաբար տարին կը լրանայ և տարւոյն ոչ մին և ոչ միւսը դործադրուած է։

2. Սկիւտար, Եամանտարլը փողոց փարագրիչ Սողոմոնի քոյրը Հռիփսիմէ Մարինէ փորուարներ շինել տալով կը նուիրէ Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ քահանայից իր նպէռելոց հոգւոյ համար։ 1830ին 1864 նոյն փորուարներուն հասոյթը կը դանձէ քահանայից դասը, 1864ին Էմէրեան Կարապետ էֆ. նոր ծածկոց մը կը շինէ և կառաջարկէ քահանայից որ հին փորուարներուն հետ նոր փորուարներն ալ շինել տան. բայց քահանայք կը պատասխանեն թէ կարողութիւն չունին։ Դպրաց դասուն ներկայացուցիչ Էմէրեան էֆէնտին կը խոստանայ փորատուութիւն մը ընել և ինք շինել զանոնք պայմանաւ որ տեղեկանայ առնուած փորուարներու հասոյթը։ Դպրաց դասը դանձէ մինչեւ որ ըրած ծախքը հանէ. սոյն առաջարկը կընդունուի։ և 2800 ղրշ. եղած ծախքը դանձելէն վերջ, երբ կուգայ ժամանակը զանոնք քահանայից յանձնելու, 72—73—74ի ժամանակին Թաղ. Խորհուրդը դպրաց դասը կը ցրուէ՝ էմէրեան էֆէնտին պաշտօնէն կը դադրի. այս պրջոյնին թէ հին և թէ նոր փորուարները նոյն Թաղ. Խորհուրդը կը դրաւէ և հասոյթները ինք կառնու. 1873էն մինչեւ 1880 քահանայից դասը չարունակ կը բողոքէ իր իրաւանց դէմ եղած այս զրկման համար. և նորէն 1880էն մինչեւ 1888 փորուարներուն հասոյթը վերստին կանցնի քահանայից, ինչպէս ցոյց կուտան իր ձեռքը դտնուած տետրակները։

1888—1890 վերստին խնդիրը կը յուզուի. ժամանակին Թաղ. Խորհուրդը վերստին կը դրաւէ հին և թէ նոր փորուարները և նոցա հասոյթը իրեն կը սեփականէ։

Քահանայից դասը թէպէտ կը բողոքէ այս զրկման դէմ. բայց լսելի չըլլար։

Չենք գիտեր թէ Թաղ. Խորհուրդը ինչ իրաւամբ կիւրացնէ զանոնք, խնդիրը շատ պարզ է. բարեպաշտ մէկը տուն մը նուիրած է քահանայից, սոքա տունը վարձու տալով եկամուտ մը ունեցած են, տարիներ անցնելէ յետոյ տունը հինցած ու նորոգութեան կարօտ եղած է, բայց տանտերը ժամանակ չունի, վարձակալէն փոխառութիւն մը կընել պայմանաւ որ նա իր ծախքով շինէ պէտք եղած մասերը և իր պահանջը դանձէ հետզհետէ յաջորդող ամսական վարձքերէն, և երբ ամբողջ պարտքը վճարուի տունը պարպէ և յանձնէ տանտիրոջ, վարձակալը պայմանը կընդունի. իւր ծախքը կատանայ, յետոյ ի՞նչ պիտի ընէ. ո՞չ ապաքէն ըստ պայմանի տունը պիտի յանձնէր տիրոջ, իրաւունք ունի՞ ըսելու «ես ծախսեցի այս տան համար, տունը իմն է, պատասխանը բացասական է. ո՛չ։ Պայմանագիր մը ըլլայ իրենց մէջ կամ՝ ոչ, Նշանակութիւն չունի։

Բայց Թաղ. Խորհուրդը այսքան պարզ խնդիր մը չուզեր հասկնալ. և նուիրատու հաճի Մարիէնէ մարապետի բարեպաշտական մէկ նուէրը այս կերպով կեղծանի։

3. Ճանթիլսմի հաճի Անդրէաս Յովհաննէսեան 4000 ղրշ. կը կտակէ Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ, քսակը 100 փրդ. տոկոսով, որոյ տարեկան 300 զրուշը բաշխուի քահանայից, պատարագիչ քահանային, մոմագնի, լուսաւառութեան, լուսարարի, դպրաց, ժամակոչաց, և ամեն տարի յատուկ Ս. Պատարագ և պաշտօն մատուցուի յատենի ծանուցմամբ։

Այս կտակն ալ չդործադրուիր, շնորհակալ պիտի լինինք երբ իրազեկք բացատրութիւն տան առ. այս։

Աւելորդ չհամարինք յաւելուլ թէ սոյն կտակ վաւերացուած է 1852 փետր. 12ին Յակոբ Պատրիարքէ Կ. Պոլսոյ, և սա նդովքը ունի իւր մէջ «Խափանողքն պարտաւոր լիցին յաւուր Ահեղ Ատենին Քրիստոսի»։

4. Սկիւտարի Անախեան հաճի Վարդենի մարապետը ա ծամբ Պատրիարքարան երթալով 7000 ղրշ. կտակ կընէ հետեւեալ պայմանաւ. 5000 ղրշ. Սգդ. Հաւանդանոցին, 500 ղրշ. Մայր եկեղեցւոյ, 500 ղրշ. Կտրիկ Փաշայի եկեղեցւոյ, 300 ղրշ. Մայր եկեղեցւոյ քահանայից, 300 ղրշ. Իւսկիւտարու Ս. Խաչ եկեղեցւոյ քահանայից, 300 ղրշ. Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ քահանայից, 100 ղրշ. Դատրգիւղի քահանայից, և այդ 7000 ղրշի դրամը կը յանձնուի Սգդ. Հիւանդանոցի ի պահ։

Սոյն կտակն ալ կը վաւերացուի Յակոբ Պատրիարքէ 1852 դեկտ. 21ին, և Հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը, Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը, և քահանայից դասը, Կէտիկ փաշայի Թաղ. Խորհուրդը, Իւսկիւտարի Ս. Խաչ և Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ քահանայք Տ. Յովհաննէս և Տ. Պաղտասար իրենց կնքով կը հաստատեն։

Յայտնի չէ որ ինչ եղած է այս կտակը, Սգդ. Հիւանդանոցի Պատ. Հ գաբարձութիւնը կրնա՞յ բացատրութիւն մը տալ իր տումարներուն դիմելով։

Կտակագրին վերջը սա տողերը կը կարդանք. «Ո՛ոք եղծանել հետեւեսցին զայս հակառակ կամացն կտակագրի մասն ընդ Յուդայի և ընդ խաչահանուացն առցեն և պարտաւոր եղիցին յաւուր Ահեղ Ատենին Քրիստոսի»։

5. Բարեպաշտ մէկը 4200 ղրուշ կուտայ խուլումէի Զարշլսին Թօփ Քիւրիէի Պ. Յարութիւնի և Մելայէնի Պ. Մրքայլին, պայմանաւ որ ամեն տարի Թօփ քիւրիէի Յարութիւն իւր ձեռքէ 500 ղրուշի տոկոսը բաշխէ 10 եկեղեցւոյ, յորս կը յիշուին Էջմիածին, Երուսաղէմ, Լիմ և Կտուց անապատ, Կեսարիա, Թոմարզա, Կիրիա, Գումգարու, Սամսթիա, Պալաթ, Կալաթա, Բերա, Գատրգիւղ, Մուշ, Արմաշ, Սգդ. Հիւանդանոց, Նարլը գարու։ Սոյն կտակագիրը դրուած է 1827 մարտ 16ին և ստորագրուած վերոգրեալ աւանդընկալներէն։

Այս ալ չդործադրուիր, ինչո՞ւ։ չենք գիտեր։

Յառաջիկայի պիտի գրենք Նարեան կարապետի, Թադէոս Ճանչարգեղանի, կարապետ Պատրիարքի և այլոց կտակագրոց վրայ, որոնք նմանապէս չեն գործադրուիր։

ՍԱՄՈՒԷԼ ԵՐԷՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ.—Բեռլինէն եկած վերջին լուրերուն նայելով Գերմանիոյ և Զինաստանի միջև կնքուած դաշնադրութիւնը՝ Քիաո-Չէուի յանձնման մասին՝ տակաւին ստորագրուած չէ։ Ճարոն սաստիկ կերպով կընդդիմանայ այդ դաշնագրին ստորագրութեան։ «Սթանտարտ»ի Պերլինի թղթակիցը կըսէ թէ Գերմանիա մեծ պետութեանց իմացուցած էր Քիաո-Չէուն գրաւելուն դիտաւորութիւնը։— Պերլինէն կը հեռագրուի թէ Գերմանիա դիտաւորութիւն չունի Քիաո-Չէուն պատերազմական նաւահանգիստ մը ընելու։ Առ այժմ այդ կայանը գերմաններուն վաճառականութեան դիւրութեան պիտի ծառայէ։ Այն ատեն միայն պիտի սկսուին պաշտպանողական շէնքերը, եթէ փորձը ցոյց տայ թէ այդ հողը կը համապատասխանէ Գերմաններուն յոյսին։ Հակառակ պարագային Գերմանիա Քիաո-Չէուն պիտի փոխանակէ ուրիշ չինական նաւահանգիստի մը հետ։—Ճաբոն.—Զինուորական կուսակցութիւնը կառավարութենէն կը պահանջէ աւելի կորովի կացութիւն մը։ Նախարարութիւնը վերջնականապէս կազմուեցաւ. Իթո մարքիզ նախարարապետ, Պառոն Նիրքի արտաքին գործոց. Մ. Սայկո ծովային գործոց եւ դեր կոմ Բաճուրա պատերազմական գործոց Նախարար։ Կը կարծուի թէ նորընտիր եւրոպական նախարարը զինուորական ծախքերուն զեղչ պիտի պահանջէ։—Անգլիա.— Ազատական գումարման մը մէջ լորտ Ռիմպըրլէյ ըսաւ թէ բոլորովին համամիտ է Մր. Պալֆուրի Ծայրագոյն-Արեւելքի գործերուն վրայ։ «Մենք, ըսաւ, չենք ուզեր ոչ նոր երկիրներ, ոչ այլաձեւ առանձնաշնորհումներ. բայց չենք ուզեր նաեւ որ օտարներուն շնորհուած առանձնաշնորհումներէն զրկուինք։ Եթէ օր մը խաղաղութեան շահերուն փոքրութիւնը մեր կառավարութեան կողմէն բուռն գործողութիւն մը պահանջէ, կառավարութիւնը կրնայ վստահիլ իր քաղաքական հակառակորդներուն աջակցութեան վրայ»։ — Փոխարքա-Ռիւ-նը։ — Բեռլինէն «Թայմզ»ի կը հեռագրեն թէ Զինաստան տակաւին մերժած չէ Ռուսիոյ առաջարկած պայմանները փոխառութեան մը համար։ Առժամապէս միայն բանակցութիւնները դադրած են, վասն զի Զինաստան կը յուսայ թէ Անգլիա նուազ ծանր պայմաններով պիտի օգնէ իրեն։—Գերմանիա.— Հակառակ Զինաստանի հետ եղած համաձայնութեան, Հայնրիհ իշխան անմիջապէս Գերմանիա չպիտի վերադառնայ։ Իշխանը ժամանակ մը Զինաստան պիտի մնայ։ Ստոյգ կը համարուի թէ իշխանը Բէյքին պիտի երթայ Զինաստանի կայսր այցելութեան։ Կը յուսացուի թէ այս այցելութիւնը պիտի նպաստէ բառնալու բոլոր սխալ հասկացողութիւնները՝ որ կրնան տակաւին գտնուիլ երկու կառավարութեանց մէջ։ Զրոյց տարածուած էր թէ Գերմանի կառավարութիւնը ջնջուած պիտի համարի 1861 սեպտ. 2ին Զինաստանի հետ կնքած առեւտրական դաշնագրութիւնը, նոր մը կնքելու համար։ Այս զրոյցը կէս պաշտօնական կերպով կը հերքուի։ Գերմանիա այդպիսի դիտաւորութիւն մը չունի։ 1861ի դաշնագիրը 1880 մարտ 31ին վերաքննուեցաւ։ Նախնական պայմաններուն վրայ կարեւոր յօդուածներ աւելցան՝ որոնք կը բաւեն Գերմանիոյ բաղձանքները գոհացնելու։ Պերլինէն կը հեռագրուի «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թէ Գերմանիա Քիաո-Չէուի վրայ իր իրաւունքները պահպանելով հանդերձ, վաղ չունի միւս պետութեանց հպատակներուն պանդուխտ իր առեւտրական շահերը։

—«Մանչէսթըր Կարտիըն»ծանուցած էր թէ Գերմանիա և Զինաստան ի մօտոյ կարգադրութեան մը պիտի գան չինական փոխառութեան մասին։ Գերմանիա կատարութիւնը պաշտօնապէս ատանկ փոխառութեան մը չպիտի մասնակցի, բայց եթէ գերմանական դրամատէրներու ջոկ մը, ուրիշ նմանօրինակ առիթներու պէս, այս անգամ ալ ուզէ մասնակցիլ այդ փոխառութեան, հարկաւ առարկութիւն չպիտի ներեն։ Այս շահագրգռութիւնը բայց կարելի չէ որ դերմանական կառավարութիւնը պետական երաշխաւորութեամբ նպաստէ այս շահագիտութեան։ —Կրնաւ թէ Ճարոն ի մօտոյ ծառայութիւն մը հրատարակելով, իր տեսութիւնները պիտի յայտնէ Ծայրագոյն Արեւելքի խնդրին վրայ։ Շանկայէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ճարոնական կառավարութիւնը ի մօտոյ մարտանաւեր պիտի դրկէ Ֆորմոզայի ջուրերուն մէջ։ Եանկ-Թու ծովեզեր հրաման ընդունեց Վու-Ցունկ ամրոցին պաշտպանութեան գործածելու իր մարտանաւերը։

ԻՏԱԼԻԱ.—Նախարարապետ տի Ռուտինի մարքիզ՝ որ Սիկիլիոյ տոներուն առթիւ Բալէրմօ գացած էր, հեռագրով Հռոմ կանչուեցաւ, վասնզի իր Շարլ որդին աղուէսի որսորդութեան ատեն ձիէն իյնալով, բաւական ծանր վիճակ մը ունի։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ.— Մ. Մաք Քինլիի բարեկամ Մ. Քինկ Քուպայի ապստամբութեան վիճակին վրայ խորին քննութիւն մը կատարելէ վերջ՝ տեղեկագիր մը հրատարակեց որուն հետեւութիւններն են. 1. Ինքնօրինութեան հաստատութեամբ ապստամբները կզսպին մէջ նոր օգնութիւններ չպիտի կրնան դրտնել։ Բայց ասի ըսել չէ թէ ապստամբութեան վերջը դիւրին է բերել։ Հիմակուան միջոցները այդ բանին համար անբաւական են, աւելի ազդեցիկ մարդիկ պէտք են։ 2. Արեւմուտքի գաւառներուն մէջ ապստամբութիւնը կրանցուցած է իր ազդեցութիւնը, սակայն այն կողմերը կան դեռ հրատակներ՝ որ կարգկեն հունձքերը, կայրեն արտերը և նոյն իսկ քաղաքներու մօտերը յարձակումներ կընեն։ Ասոնց կեդրոնն է Քամակուէյ։ Կզսպին արեւելեան գաւառներուն մէջ ապստամբութիւնը զօրաւոր է և քանի մը ամիս առաջ կրցաւ յարձակողականի սկսիլ։ Այդ կողմերը գործող ոստանական զօրքերը հիւանդութիւններէն տառապողուած են։ Այս ամենէն կը հետեւի թէ պատերազմը չպիտի վերջանայ այս տարի։ 3. Պատերազմին շարունակութիւնը՝ նոյն իսկ ենթադրելով թէ 15 ամիսէն պիտի վերջանայ՝ Սպանիոյ 130 միլիոն տոլարի պիտի նստի։ 4. Այս կացութեան պատճառաւ Մ. Քինկ խորհուրդ կուտայ Մաք Քինլիի բարեկամական համաձայնութեան մը գալ Սպանիոյ հետ Քուպայի խնդիրը ամենէն աւելի յարմար եղանակաւ մը լուծելու համար։ Մ. Քինկ յետոյ կը տեղեկագրէ թէ առաջադէմ կուսակցութեան վերաբերող Քուպայիներուն հետ բանակցած է, որոնց դարցուց թէ կուզե՞ն ամերիկեան թեւարկութիւնը. ամենքն ալ այս լուծումը մերժեցին։ Մ. Քինկ կը յորդորէ Սիպանիոյ նահանգապետութիւնը որ կարօտ Քուպացիներուն օգնութիւն ղրկուի, և ասի լաւագոյն մրջոցն է ամերիկեան ազդեցութիւնը ընդլայնելու կղզիին մէջ։ Կը վերջացնէ յայտարարելով թէ Ամերիկացիք կցում չեն փափաքիր։ Գոհ կըլլան առեւտրական առաւելութիւններէն և աւելի մեծ քաղաքական ազդեցութեան մը։ — Սպանիա հետզհետէ նոր զօրք կը ղրկէ և պիտի ղրկէ Քուպա։ Կերեւի թէ ինքնօրինութիւնը մեծ առաջդիմութիւն չպիտի ընէ։

ԳԱՂԹԱԿԱՆ ԻՏԱԼԻԱ.— Էրիթրիոյ զինուորական հրամանատար Թրոյա գնդապետ իր մեկնելուն առթիւ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին գործոց Նախարար Վիսգոնթի-Վէնոսթա մարքիզին հետ, որ ծշդեց իր բռնելիք ընթացքը Ավրիկէի մէջ։ Խօսակցութեան միջոցին գնդապետը ըսաւ թէ իտալական զօրավար մը գաղափար յայտնեց որ, եթէ մեր բոլոր ուժերը Մասուայի մէջ կեդրոնացնենք, Իտալիոյ ամենամեծ ծառայութիւնը մատուցած կըլլանք։ Մարքիզը ատեն մը լուռ մնաց, յետոյ գնդապետին կարծիքը հարցուց, աւելցնելով. Էհ ուրեմն, եթէ զուք ալ այդպէս կը խորհիք, խոհեմութեամբ ինչ որ պէտք է ընենք։ Գիտեմ որ դժուար գործ մ'է այս։

Բայց պէտք է յաջողիլ։ Մասուան թողուլ չըլլար, վասն զի կամ Ֆրանսա, կամ Ռուսիա, կամ Անգլիա, կամ Գերմանիա պիտի առնէ զայն։ Աւելի ազէկ է որ մենք առնենք։ Թագաւորն ալ նախարարին կարծիքն է։

ՅՈՒԶՈՒՄ ՀԱՎԱՆԱՅԻ ՄԷՋ.—Սպանիոյ նախարարաց խորհրդին գումարման պահուն, Պլանքօ մարաջախտին մէկ հեռագիրը ծանոյց թէ շարժում մը եղած էր Հաւանայի մէջ։ Նախարարները իրաց վրայ խորհրդակցելէ վերջ հասկցան որ կացութիւնը ծանր էր։ Ահա այդ հեռագրին համառօտութիւնը։ Երկի առաւօտ (յնվր. 13), հարի բի չափ զինուորական ոստներ, Քուպայի սպանիական բանակին գլխաւորներուն յարձակումներէն կատղելով, երկու օրագիրներու խմբագրատունը պատուհանները կոտրեցին և մամուլները ջախջախեցին, յարձակելով նաև խմբագրութեանց պաշտօնէից վրայ։ Գրեթէ հազար հոգիներու ամբոխ մը ոտ ներուն կը հեւանէին գոչելով. «Կեցցէ Սպանիա»։ Իշխանութիւնք միջոցներ ձեռք առին բարեկարգութիւն վերահաստատելու համար։ Բարաբը պաշարուած քաղաքի մը երեւոյթը կրնծայէ։ Ամերիկեան հիւպատոսարանը ոստիկանն զօրքերով շրջապատուած է։ «Հէրալտոյ»ի մէկ հեռագիրը այս լուրերուն վրայ կաւելցնէ թէ զինեալներու խումբ մը ընդհանուր հրամանատարին պալատին առջեւ կը գոչէր. «Կեցցէ Սպանիա, կեցցէ Վէյլեր զօրավար»։ Հեռեալզօրքը կրակ ըրաւ շարժումի ընդդիմորներուն վրայ։ Ձերբակալուածներուն մէջ կը յիշատակուին Քալվո, Էսքրիվանո և Պրիմ սպաները։ Թատրոնները և սրճարանները դադրուեցան։ Մատրիտէն կը հեռագրեն այս առթիւ. «Հաւանայի հեռագիրները ցաւալի և խորին տպաւորութիւն մը առաջ բերին քաղաքական և զինուորական շրջանակներուն վրայ։ Մամուլը ցաւ կը յայտնէ պատահարի մը վրայ՝ ուրկէց պիտի չանան օգտուիլ Սպանիոյ և գաղթային նոր քաղաքականութեան թշնամիները։ Մամլոյն մեծամասնութիւնը յոյս կը յայտնէ թէ գաղթային իշխանութիւնք եռանդով պիտի գործեն բարեկարգութիւնը պահպանելու և պատժելու համար այդ անկարգապահութեան ողբալի գործերը, որ կը յիշեցնեն 1895 մարտին Մատրիտի մէջ գործուած ծայրայեղութիւնները, և որոնց հետեւութիւնն եղաւ ազատական կուսակցութեան անկումը։ Կըսուի թէ կառավարութիւնը և Պանքօ մարաջախտ համաձայն են նոր քաղաքականութեան հակառակող ամէն ցոյց զըսպելու համար, և Քուպայի մէջ կազմուած նոր դաշտին վրայ ճնշում պիտի բանեցնեն, որպէս զի ազդեցիկ միջոցներ ձեռք առնէ տեղական մամլոյն գրգռիչ վիճաբանութիւնները և բանակին դէմ եղած յարձակումները վերջացնելու համար։

ՁԵԽԵՐԷՆ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ.— Ինչպէս անցեալ օր հեռագիրն խմացուց, Բրակայի Աւստրաժողովին մէջ սաստիկ հակառակութիւններ տեղի ունեցան Գերման և Չեխ անդամներուն միջեւ։ Ժողովին մեծ մասնաջախտը անկարող եղաւ այդ բուռն տեսարաններուն առաջքն առնելու, մինչդեռ կատաղի գերման Մ. Վոլֆ և Չեխ կուսակցութեան ահաւոր պաշտպանը Մ. Բըրձէնովսքի իրարու երեսին «Մատնիչ», «Լրտես» կը բացագանչէին հայհոյանքով։ Նստին սկսողէն, արդէն կռիւը կը հոտէր. Չեխերը նախագահին կը պոռային «Զ-խեբշն խոսէ», Գերմանները, «Գերմաներէն խոսէ»։ Խոսքը մէյ մը չեխերէն կը խոսէր, մէյ մը գերմաներէն։

ՍԵՐՊԻԱ.—Նախկին խնամակալ վտառամոն Մ. Բրսիչ ի մօտոյ արքունի պալատին մէջ պիտի կանչուի արքունապետութեան պաշտօնի մը, որ իրեն համար կըստեղծուի։ Այս տեսակ պաշտօն միւսներ չիմա չկար Սրպիոյ մէջ։ Զարմանալի կարգադրութիւններ կըլլան, յորմէ հետեւ Միլան թագաւոր կացութեան մարդը եղած է հոն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՍԵՐՊԻԱ.—«Բոլդիչ Քորէսպոնտէնձ» Սոֆիայէն կիմանայ թէ Պուլկարիոյ պուլղարական դեսպան Մ. Եորկիչի իր կառավարութենէն հրաման ընդունած է Սերպիոյ արտաքին գործոց Նախարարութեան ծանուցագիր մը ղրկելու, որով պիտի պահանջէ որ, իշխէս հիմա կըլլայ Վիէնայի և Մ. Բէլգրատի արքունեաց մէջ, Պէլգրատի արքունեաց պաշտօնական բոլոր ընդունելութեանց և տօներու ատեն, Պուլկարիոյ դիւանագիտական գործակատարը (դեսպանը) դեսպանական մարմնոյն մէջ դեսոյ, մինչդեռ մինչեւ հիմա Պուլկարիոյ գործակատարները սերպ մայրաքաղաքին մէջ այս տեսակ պարագաներուն կը կնստին պալատին պաշտօնական անձերուն խումբին մէջ։

ԱՆԳԼ. ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.—Գործերը դալձեալ կը դժուարին այս կողմերը։ Մէյն գնդապետ ջոկատի մը գլուխ անցած Մէքքան նահանգին Օլմանա քաղաքը գնաց, անկէց քաղաց Պաղոպէի վրայ 200 մարդերով։ 50 հոգի թողուց Օրմարայը մէջ։ Կըսուի թէ Մէքքանի խանին զօրքերը Բանի քաղաքը պարպած են։ Կարկաֆայէն կը հեռագրուի յունվար 15ին թէ Մէքքանի խռովութիւնները քաղաքական մեծ կարեւորութիւն մը չպիտի ունենան, եթէ հարկաւոր միջոցները շատով ձեռք առնուին։ Միւնեանն ատեն կը ծանուցուի թէ Քալմուքին սկսեալ մինչեւ Բանին միւս կողմը բոլոր հեռագրական թելերը կտրուած են։

ՖՐԱՆՍԱ. ԵՒ ՏՐԻՖՈՒԻՍԵԱՆՔ.— Սահդին իրարանցում մը բովանդակ Բարիզի թերեւս նաև Ֆրանսայի մէջ։ Իրաւ որ Բառնամայի խնդիրը բան մը չէ եղեր այս սոսկալի Տրէյֆիւսին գործին բազդատմամբ։ Կըսէին, չէիք հաւատար, թէ Ֆրանսայի մէջ գայթակղութիւնները պակսելիք չուներ։ Քաղաքական յեղափոխութեանց պատմական երկիրը ըլլալէ վերջ՝ հիմա առանկով դայթակղութիւններու և տարօրինակ յայտնութիւններու երկիրը կրլլայ։ Էսթէրհազի հրամանատարին անպարտ արձակուելուն վրայ Տրէյֆիւսեան վոհմակը սկսած է պոռալ կանչել։ մեղք որ այս անգամ Զոլայի պէս մարդն ալ հրեայ տարրին փողակարգացը կրլլայ։ Հանրապետութեան Նախագահին իր ուղղած բաց նամակը բովանդակ Բարիզի մէջ զայրոյթի և ատելութեան հրդեհ մը բռնկցուց այդ վիպասանին դէմ։ Ուսանողաց ընկերութիւնը կծուդիտողագիր մը ղրկեց իրեն։ Իրեն ինչ, եւ թէ այս գործին մէջ կը մտնէ, կը հարցնեն օրագիրները, բայց այս վերջիններէն. կան քանի մը հատ, որոնց մէջ գլխաւորը Թան, որ լռելեայն կը հաստատեն Էմիլ Զոլայի կարծեցեալ իրաւունքը։ Բայց երբ այս տողերը կը գրենք, իրաւաբան վիպասանը թերեւս ձերբակալուած և բանտն է, իր նըկարագրած տառմներուն իրականութիւնը իր անձին վրայ փորձելու համար թերեւս մեծ փափաք մը ունէր, և Տրէյֆիւսի աղտոտ գործին մէջ մտնելով, թերեւս առիթ մը կուզէր լոկ փնտռել դատարանի մը առջեւ ներկայանալու համար։ Էմիլ Զոլա իր նամակով կամբաստանէ Ռավարի հրամանատարը, Մէրսիէ, Պիլլօ զօրավարները և ուրիշ ամէն անոնք՝ որ Էսթէրհազի-Տրէյֆիւս գործին մէջ մտան իբրև քննիչ, իբրեւ դատաւոր։ Այս նամակին վրայ պատերազմական նախարար զօր. Պիլլօ խնդրեց դատական գործոց նախարարէն որպէս զի Զոլան ձերբակալուի և դատուի, ինչ որ պիտի ըլլայ, կամ թերեւս եղած է արդէն։ Տեսնենք Սէնի դատարանին երդուեալները ինչ վճիռ պիտի արձակեն այս գրագէտին դէմ։

Բարիզի մէջ ամէն ուրեք ցոյցեր կըլլան անարդուած բանակին պատիւը պաշտպանելու համար։ Այս ցոյցերը երբեմն ոստիկանութեան և ժողովրդին մէջ բաղխումներ առաջ կը բերեն. «Անկեցի Զոլա» աղաղակներ կը դառնան ամէն կողմ, և «Կեցցէ Զոլա» շատ ցանցառ կը լսուի։ Ցբրանական կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած է բարեկարգութիւնը պահպանելու համար։ Ամէն տեղ պահնորդներ կը պտտին։ Զարմանալի երեւոյթ մէ որ այս անգամ Տրէյֆիւսը պաշտպան կը ներկայանան աւելի գրագէտները և խմբագիրները։ Շատ մը նշանաւոր գրագէտներու անուններ ստորագրուած կը գտնենք այն գիտողագրին տակ՝ որ Խորհրդարանին մատուցուեցաւ Տրէյֆիւսը պաշտպանելու համար։ Իրաւ որ Հրէից ոսկի հոլովը սքանչելի պաշտպաններ ունի եղեր։

Տեսնենք այս գործը ինչ վախճան պիտի ունենայ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. — Ֆէրտինանտ իշխան յունվ. 15ին նախագահեց մեծ ջքեղութեամբ Սոֆիայի մէջ ի յիշատակ Ալեքսանդր Պաթէնպէրկի իշխանին կանգնուած արձանին։ Ներկայ էին դանդուցեալին այրին՝ Հարիթ-նաւ կոմտէսին Գերմանիոյ և Անգլիոյ ներկայացուցիչները։ Իշխանը սպաներուն ուղղեց հայրենասիրական ճառ մը, ըսելով թէ Ալեքսանդր իշխանին փառաւոր անունը յաւիտանս պիտի ապրի Պուլկարիոյ պատմութեան մէջ։

ԾԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 17 Յունուար.— Մ. Բավանեաք այսօր՝ ուղեց կառավարութեան հարցապնդում ընել Տրէյֆիւսի գործին վրայ, գիտնալու համար թէ ի՞նչ միջոցներ ձեռք առնուած են բանակին պատիւը պաշտպանելու համար։ Անմիջական վիճաբանութիւնը մերժուեցաւ 252ի դէմ 310 ձայնով։ օրակարգին խնդիրները լուծելէ վերջ միայն որոշուեցաւ այդ հարցապնդումով զբաղիլ։

—Զօրավար Պիլլօ անուանարկութեան դատ բացաւ Էմիլ Զոլայի և անոր նամակը հրատարակող «Օրոռ» թերթին դէմ։

ԲԷՇԹԱ.—Այսօր առանց միջադէպի փակուեցաւ հունգարական խորհրդարանին նստաշրջանը։

—Հունգարիոյ Ռումէնները, Սերպերը, Սլովէնները որոշեցին պաւ ցեղին վերաբերող ազգութիւններէն համաժողով մը գումարել, յիշատակագիր մը մատուցանելու համար Ֆրանսուա Ժոզէֆ կայսեր, բողոքելով այն օրակարգին դէմ, որ ռումէն և պաւ տեղերու անունները կը մաճառացնէ։

ՊԱՐԶԵԼՈՆԱ.— Ուղղուածները սաստկացան։ Նիւթական կորուստները ահագին են։ Շատ մը զոհեր կան, ըսուի։

ԼՈՆՏՈՆ —«Տէյլի Մէյլ» կը ծանուցանէ թէ Գերմանիա չպիտի մասնակցի 16 միլիոնի չինական փոխառութեան, Անգլիա միայն յանձն պիտի առնէ։

Ս. ԲԷՏԲՈՒՐԳ.—Խօսք կայ թէ Օպրաչէֆ զօրավարին պիտի յաջորդէ զօր. Զաքարէֆ իբրեւ պետ ռուսական բանակին սպայակոյտին։

—Ռուս մամուլը շատ գոհ կերեւի Գերմանիոյ յայտարարութիւններէն՝ որոնցմով կը քաշուի չինական փոխառութեան խնդրէն, չուզելով մտնել Զինաստանի ներքին գործերուն մէջ։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Նախորդ թագաւոր Միլան հոս վերադարձաւ Վիեննայէն։ Անմիջապէս պիտի ստանձնէ գործոն բանակին հրամանատարութիւնը։

ՀՌՈՄ.—Արտաքին գործոց նախարար Մ. Վիսգոնթի-Վէնոսթա մարքիզ պիտի հրաժարի իր որդւոյն մահուան հետեւանքով։ Մ. տի Ռուտինի պիտի ջանայ այդ որոշումը հետ առնել տալ։

ՊՈՒԷՐԼԻՇ.—Թագաւորը ընդունեց արդարութեան գործոց նախարար Մ. Ճուվարայի հրաժարականը։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ԱԹԷՆՔԻ թերթերէն մէկուն մէջ կարդացուած է. Հիւպատոսներու պայմանագրութիւնը մինչեւ որ չկնքուի հին հիւպատոսները չպիտի մեկնին։

—Սահմանագրութիւնը ճշդող յանձնախումբին յոյն անդամները ընդարձակ տեղեկագիր մը պատրաստելով պատերազմական նախարարին յանձնեցին։ Այս վերջինն ալ նախարարական ժողովին ներկայացուց որ եթէ յարմար դատէ, ադոր վերաբերեալ կանոնագրութիւնը պատրաստելով երեսփոխանական ժողովին պիտի ղրկէ։ Նոր սահմանագրին քարտէսը տպուելէ յետոյ Խորհրդարանին անդամներուն պիտի բաժնուի։

—Մնուանդի օրը զօնթոզի յանձնաժողովին իտալացի անդամը Մ. Պոտիս. կնոջը հետ ուղեր է Ակրոպոլիսի թանգարանը այցելել։ թանգարանէն պահապանը ազդարարեր է թէ այդ օրը այցելութիւն չըլլար և թել մը նախատական խօսքեր ուղղեր է Մ. Պոտիսի, որ հարկ եղած տեղերը բողոքելով, պահապանը ձերբակալուեր ու դատի ենթարկուեր է։

—Տէլիանի կանոնագիր մը կը պատրաստէ, օրուն մէջ պիտի առաջարկէ որ երեսփոխաններու դէմ քննադատութիւն և յարձակում ընողները խիստ պատիժներու ենթարկուին։ Տէլիանիի բուն իսկ նպատակն է ասով առաջքը առնել մամուլին կողմէ Խորհրդարանին անդամներու դէմ եղած նախատական հրատարակութիւններուն։ Տէլիանի կը յուսայ թէ պիտի յաջողի։

—Պատերազմական քննիչ յանձնաժողովը որոշեց հարցաքննութեան ենթարկել Եպիրոսի բանակին ընդհ. հրամանատար գնդապետ Մանոսը, զօրաբաժնի հրամանատար Պոշարիսը և ուրիշ բարձրաստիճան սպայ մը։ Այս երեքը պատերազմական ատեանին առջեւ դատուելէ յետոյ սովորական դատարանի մը առջեւ ալ պիտի հանուին։

—Էթնիքի Էթերիա իր բոլոր մասնաճիւղերը հրաւիրելով խորհրդակցութիւն մը կատարած է թէ ընկերութիւնը պէտք է որ յարատեւէ իր գոյութիւնը։ Անդամներէն մէկը ըսած է թէ ընկերութիւնը այսուհետեւ ներքին գործերով պիտի զբաղի։ Երեսունեւութը զինուորականներ հրաժարեցան ընկերութեանց անդամակցութենէն պատերազմական նախարարին հրամանագրին վրայ։

—«Մորնինկ Բոսթ» կըսէ որ Հելլէն արժէթուղթերը վերջին պատերազմին պատճառաւ վճռանալու ատիճան ինկած էին թէեւ, բայց գօնթոզի յանձնաժողովին ձեռք առած միջոցներուն շնորհիւ հելլենական արժէթուղթերը երթալով բարձրանալու վրայ են։

ԱՂԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատարիաբ Հայրն երկուշաբթի օր Ազգ. Պատարիաքարանի մէջ մայրաքաղաքիս կարօտեալ նպաստներ յատկացնելու մասին ինչ ինչ կարգադրութիւններ ըրաւ, իրմէ կուտան ճարտարապետի ժամերգութեանց ներկայ գրաւնուեցաւ և դիշերն անցուց Ազգ. Պատարիաքարանի մէջ։ Երէքշաբթի առաւօտ Մայր եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր Պատարագ մատոյց և օրուան տօնին վրայ պերճախօս քարոզ մը խօսեցաւ, ներկայացնելով Աստուածորդին իբրեւ Օծեալ, իբրեւ Տէր և իբրեւ Փրկիչ։

Աւետարանը կարդաց Տ. Եղրաս Վ. և վերաբերումը կատարեց Ստեփան ա. ուսդ. սարկաւագ, վեց ձայնաւոր բահանաներ ինկարկութիւն արին։ պատարագէն վերջ Միւռոնաթափի սրատաշարժ արարողութիւնը կատարուեցաւ ի ներկայութեան խուռն բազմութեան որ հեղ հեղէ եկած հաւաքուած էր։ Ժա-

մերգութեանց աւարտումէն ետքը, Ն. Սրբազնութիւն հանդիսաւոր թափորով առաջնորդուեցաւ Պատրիարքարանի արտաքին սրահը, ուր հանդիսաւորապէս կատարուեցաւ տունօրհնէքի արարողութիւնը։ Յետոյ Ն. Սրբազնութիւն Մայր եկեղեցւոյ քահանայից և դպրաց դասերուն, Թաղ. Խորհրդոյ և Աղքատախնամի տնօրէն խորհրդոյ շնորհաւորութիւններն ընդունեց։ Փիլ յետոյ ֆրանսական և իտալական դեսպանատան առաջին թարգմաններն, Անգլիոյ դեսպանատան Բ. թարգմանը, Ռուսիոյ դեսպանատան Բ. թարգմանը ընկերակցութեամբ Նեվրուզ Յարեթիկ էֆէնտիի ներկայացան Ս. Պատրիարք Հօր և Ս. Ծննդեան տօնը շնորհաւորեցին։

Նոյնպէս նոյն օր Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորութեան եկան Սորուոց եպիսկոպոսը, Պուլկարիոյ Էկզարքին փոխանորդը, Հայ-Հռոմէականաց Գերիզ. Պատրիարքի կողմէ Արփիարեան Աւետիս եպիսկ. Սամանճեան Հ. Բառնաբա Ծ. Վ. և Շաշեան Պետրոս, Սինապեան Գրիգոր և Գարտաշեան Յովհաննէս էֆէնտիներն։ Ն. Սրբազնութիւն ուշ ժամանակ դարձաւ Բերա։

Երէկ Ս. Պատրիարք Հայրն Ազգ. Պատրիարքարան կը դտնուէր երբ Յունաց Պատրիարքական Փոխանորդն ընկերակցութեամբ Սինոդի երկու անդամներուն և քաղ. ժողովոյ երեք անդամոց, դնաց Ազգ. Պատրիարքարան. ասնդուխին վրայ դիմաւորեցին Էմէրեան Տ. Յուսիկ, Դանիէլեան Տ. Ներսէս, Տ. Թորգոմ և Տ. Գնել վարդապետներն և առաջնորդեցին Պատրիարքական սենեակն, ուր քառասուն ժամ մը տեսակցելէ և պատուասիրուելէ ետքը վարդապետաց և Քաղ. ժողովոյ անդամոց ուսնց, Տէր Ներսէսեան Տիգրան և Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆէնտիներու միջոցաւ առաջնորդուեցան ի Մայր եկեղեցի. հոն դպրաց դասն և քահանայք զգեստաւորեալ տաճարին դուռունէն դիմաւորեցին և առաջնորդեցին մայր տաճար, ուր պահ մը աղօթելէ ետքը միւնոյն թափորով ժամն կառք և մեկնեցան։ Երէկ շնորհաւորութեան համար Ազգ. Պատրիարքարան գացին հետեւեալներն. Գեր. Տ. Մելքիսեդեկ և Տ. Պետրոս Արքեպիսկոպոսներն, Տ. Եղնիկ և Տ. Մկրտիչ եպիսկոպոսներն, Այվազեան Տ. Յովսէփ, Վանքեան Տ. Արիստակէս, Լոմէրեան Տ. Յուսիկ, Եղիազեան Տ. Զաւէն, Սաատէրեան Տ. Սմբատ Ծ. վարդապետներն, Դանիէլեան Տ. Ներսէս, Տ. Թորգոմ և Տ. Գնել վարդապետներն։ Նոյնպէս Քաղ. ժողովոյ Բ. ատենապետ Ստեփան փաշա Ասլան, անդամներէն Իլիաս Զայեան, Տէմիրճիպաշեան Սեպուհ, Սէթեան Մինրան և Գարակէօզեան Գրիգոր էֆէնտիներն, Ազգ. ընդհ. ժողովոյ ատենապետ Գաբրիէլ էֆ. Գաբրիէլեան, ատենադպիր Յակոբ էֆ. Գուրգէն, Ուսումն. Խորհրդոյ ատենապետ Տոքթ. Վահրամ էֆ. Թորգոմեան, ատենադպիր Պօղոս էֆ. Քէրէստէճեան, Տնտ. Խորհրդոյ կողմէ Քիւրքճիխանլեան։ Կարապետ և Մալխասեան Կարապետ էֆէնտիներն։ Ղալաթիոյ Խնամակալութեան անդամներէն Էսատեան և Մուրատեան էֆէնտիներն, Գրենական Յանձնաժողովոյ ատենադպիր Վահրամ էֆ. Մարգարեան, Մաւոի Խաչագրապետ Երուանդ էֆ. Տ. Անդրէասեան, Նորատունկեան Յարութիւն, Ազնաւուրեան Յովհաննէս էֆէնտիներն։ Հիւանդանոցի պաշտօնեաներէն Մագուտ էֆ. Խիւտավերտեան և մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհրդոյ ներկայացուցիչք են։

Ժամը 7ու կէսին Ս. Պատրիարք Հայրը մտաւ ընդունելութեան դահլիճը, ներկայք ոտքի ելան, Ն. Սրբազնութիւն նախագահական աթոռին առջեւ ոտքի կեցաւ, իր երկու կողմը կեցած էին Տ. Մելքիսեդեկ և Տ. Պետրոս Արքեպիսկոպոսներն, աջ կողմն հետզհետէ շարուած էին Տ. Եղնիկ եւ Տ. Մկրտիչ եպիսկոպոսք, վարդապետք և քահանայք, ձախ կողմն Ստեփան փաշա Ասլանեան, Իլիաս էֆ. Զայեան, Գաբրիէլ էֆ. Գաբրիէլեան, Տնտուչ Թաղ. Խորհրդոյ անդամներն զրսի քիչ մը վերը յիշեցինք։ Նախ ի դիմաց Քաղ. ժողովոյ Ստեփան փաշան շնորհաւորեց Ս. Պատրիարք Հայրը, որ միամեայ շրջանի մէջ կարելին գործած է Ազգ. ամեն կարգի խնդրոց բարւոք ուղղութիւն մը տալու համար, շեշտեց մասնաւորապէս Ն. Սրբազնութեան անվհատ և անձանձիր աշխատութիւններն, Դուք, ըսաւ, Սրբազան Հայր, կաշխատիք կը յոգնիք հոս մայրաքաղաքիս մէջ այնքան գործունէութեամբ, և Ձեր ճեռնասուն վարդապետներ հոն, գաւառները կը զրկէք որոնք կաշխատին ու կը գործեն գովելի նախանձախնդրութեամբ։ Ստեփանաշա ակնարկութիւն մ'ըրաւ ընդհ. եկեղեցական Ս. հարց անտարբերութեան անմիջական պէտքերու առջեւ, որ լաւ տպաւորութիւն չըրաւ ներկայ եկեղեցականներու վրայ։ Ստեփան փաշա խօսքը վերջացուց բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանի կենաց համար՝ ներկայք ամէններով ծափահարեցին։

Ի դիմաց Ազգ. Երեսփ. Ժողովոյ, ատենադպիր Յակոբ Գուրգէն էֆ. ուղերձ մը կարդաց, որուն մէջ շեշտեց 1896 Նոյմ.16ը որ, ըսաւ, ազգին համար բարեբաստիկ թուական մը եղաւ Ձեր Սրբազնութեան։

Պատրիարքական դահին վրայ բարձրանալը, այն օրէն ի վեր 14 ամսեայ այնքան քիչ ժամանակին մէջ Ձեր Սրբազնութիւն ցոյց տուաւ այնքան ջանք, այնքան կարողութիւն, այնքան գործունէութիւն որ այսօր ազգ. գործերն լաւագոյն կացութիւն մը ունին։ Գուրգէն էֆ. ևս իր ուղերձն աւարտեց բարեմաղթութիւններ ընելով վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին։

Խօսք առաւ Ս. Պատրիարք Հայրը և իր միամեայ շրջանին գործոց գրեթէ մէկ համառօտ համարատուութիւնն ըրաւ, պարզեց ազգին ներկայ վիճակն, յայտնելով միանգամայն կեդր. վարչութեան կրկին ժողովոց հետ համախորհուրդ ազգին բոլոր պէտքերուն յատուկ խնդրագրով մը Վեհ. Սուլթանի ներկայացուցած ըլլալն. ըսաւ թէ Ն. Կայս. Վեհափառութեան բարեսատիկ Ծննդեան տարեդարձին առթիւ ազգին երախտագիտութիւնն յուսա Կայս. Գահոյից մատուցանելու համար երբ Կայս. Պալատ դացի, Ն. Կայս. Վեհափառութիւն բարեհաճութիւն ունեցաւ յայտնելու թէ նկատողութեան առնուած է մեր խնդրագիր և ի մօտոյ Կայս. ուրախառիթ Իրատէներն պիտի հաղորդուին Ազգ. Պատրիարքարանի, և յարեց ուրախութեամբ կ'աւետեմ ձեզ որ նոյն իսկ խթման իրիկունն պալատական Բարձր. պաշտօնատար մը յատկապէս Պատրիարքարան դալով յայտնեց թէ Վեհ. Սուլթան ի մօտոյ մեր խնդիրներն պիտի կատարէ և թէ հանդիսաւ և ուրախ սրտով պէտք է տօնենք Ս. Ծնունդն։

Ն. Սրբազնութիւն յետոյ երեք կարեւոր կէտերու վրայ ծանրացաւ. այո՛, երեք են, ըսաւ, Ազգին անմիջական պէտքերն, Պատրիարքարանի պիւտճէն, Ազգ. Հիւանդանոցն և ընդհ. կարօտեալց և որոց վիճակն. եթէ, ըսաւ, իմ ձայնս ամէն կողմ լսելի ըլլար, պիտի խնդրէի որ ամէն անհատ իր կարողութեան չափով ամսական անհրաժեշտ գումար մը յատկացնէր ազգին այս երեք պէտքերուն միանգամայն դոհացում տալու համար. նոյն իսկ 300 ղրշ. ամսական ունեցող անձ մը, ըսաւ, ինձ այնպէս կը թուի որ 10 ղրշ. ամսական կրնայ վճարել իր ազգին համար, 300 ղրշ.ով ապրող մը, տարակոյս չկայ որ 290 ղրշ.ով ալ կրնայ ապրիլ, միայն թէ ղէպ այն պարտականութիւնը որ ունի հանդէպ ազգին։

Յայսօր, ըսաւ, եթէ մեր կարօտեալներուն քիչ շատ օգնութիւն հասցնելու կարող կըլլանք, այն ալ պետական նպաստի շնորհիւն է, օտարներն ալ չի մոռնանք յիշել որք բաւական ձեռնտուութիւն ըրին և որուն համար միշտ շնորհապարտ ենք, բայց ազգը, ազգը իր կարօտեալներուն համար դեռ բան մը ըրած չէ, ուստի, ըսաւ, կոչում կընեմ ազգային ամէն անհատի խղճին որ իր կարողութեան չափով ամսական բաժին մը յատկացնէ այս երեք պէտքերուն միանգամայն օգնելու նպատակաւ։

Յետոյ ազգ. կեդր. կրկին ժողովոյ, տեսուչ, Թաղ. խորհրդոյ, հոգաբարձութեանց, խնամակալութեանց վերջապէս բոլոր պաշտօնական մարմնոյ միամեայ շրջանի մէջ ունեցած գործունէութեանց համար գոհունակութիւն յայտնելէ ետքը, միացեալի և Ազգ. Հիւանդանոցի պարագային բերմամբ վարչական ինչ ինչ փոփոխութիւններ ըրած ըլլալն յայտնելով՝ շեշտեց Ազգ. Հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը դտնելու մասին հանդիպած դժուարութիւնները, և ասոր պատճառ ցոյց տուաւ նախ լրագրական հրատարակութիւններն և երկրորդ, Հիւանդանոցի 1000է աւելի պառապարեալներ խնամելու համար բաւական հասոյթ չունենալն։ Ն. Սրբազնութիւն վերջացուց խօսքն բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանի կենաց համար, ներկայք ամէններով մասնակցեցան այս բարեմաղթութեանց։

—Դպրեվանքեան Տ. Թորգոմ Վ. Ս. Ծննդեան առաւօտ Բերայի Ս. Յարութեան եկեղեցւոյ մէջ ընտիր քարոզ մը խօսեցաւ, բնաբան ունենալով «Աւետարանեմ ձեզ ուրախութիւն մեծ։»

—Ահաւասիկ Երեսփ. Ժողովին ատենադպիր Յակոբ Գուրգէն էֆ.ի բանախօսութիւնը։

Ամեն. Սրբազան Հայր, Պատիւ ունինք, Տեառն մերոյ Ս. Ծննդեան և Աստուածայայտնութեան տօնին առթիւ, մատուցանել Ձեր Բարձր Սրբազնութեան, ազգային պաշտօնական մարմնոց շնորհաւորութիւններն և մեծարանքը։

Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարքական աթոռին համար, ուրախութեամբ կը սիրեմք յայտարարել, աւետաւոր տարեգլուխ մը բացած է 1896 Նոյ. 6ը, Ձեր բարեբաստիկ ընտրութեան. թուականը։ Յօրէ անտի մինչեւ ցայսօր, այս տասն և չորս ամսուան շրջանին մէջ, ոչ միայն հարթուած են դէթ մեծ մասամբ Պատրիարքական պաշտօնին յարակից դժուարութիւնք, այլ և ազգային ընդհանուր վարչական կազմակերպութիւնն սկսած է դգալապէս բարւոքիլ, իրողութիւն՝ զոր անհնար է մեզ ուրախութեամբ չյիշատակել այս բարեդէպ առթիւ։

Ի զուսթ Ազգային Կեդր. Վարչութեան կրկին ժողովոյ և Տեսուչ Խորհրդոյ Ձեր խոհական և եռանդուն պաշտօնավարութիւնն ոգեւորութիւն շնորհած է վիճակային օրհնասական հովուութեանց և տեղական կազմալուծեալ պաշտօնէութեանց մանաւանդ առաւել ևս զօրացուցած է Հայ ազգին աւանդական հաւատարմութեան զգայ Օսմանցւոց Վեհ. Սուլթանին և Կայս. կառավարութեան մեծագին վստահութիւնը. և Հայ ազգն ամէն հանդիսաւոր առթիւ կը կրկնէ իր հանապազօրեայ մաղթանքը. Կեցցէ Սուլթան Ապտուլ-Համիտ Խան։

Վարչական ժողովոյ և այլ օժանդակ մարմնոց հետ միասիրտ համախորհուրդ, այս գրեթէ միամեայ շրջանի մէջ, ոչինչ խնայած եք ի յանձնառութեան սրբութեան և չքաւորութեան, ոչինչ պակասած է Ձեր բարեյօժարութենէն ահագին կարօտութեանց ի դարման. և այսօր իսկ ակնկալու կը թողուք զազգն հաւատալ առաւելագոյն արդեանց, զորս կը յուսայ վայելել անեղծ հաւատարմութեամբ, պարկեշտ քաղաքացիութեամբ և ջանադիր աշխատասէր ոգւով, այն գեղեցիկ ձիրքերով՝ որ անբաժան են մեր վաղեմի ազգին նկարագրէն։

Շնորհապարտ գգածմամբ ուրեմն, Սրբազան Տէր, կուգանք հայցել Ձեզ յերկնից երկարութիւն կենաց և բերկրութիւն լիակատար յաջողութեան. կարողութիւն և Ձեր Վարչական ժողովոց և ամէն կարգի պաշտօնէութեանց, որոց յանձն է վարել և բարւոքել ազգային և եկեղեցական վարչութիւնն ընդ հովանեաւ մեծազօր Պետութեան։

Այրի Տիկին Տքթ. Կ. Գալուստեան իւր խորին շնորհակալիքը կը յայտնէ ամեն անոնց որ պատուեցին զինքը իւրեանց ցաւակցական արտայայտութիւններով։

Ներքին լուրեր

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Տէրսիմի կառավարիչ Նահեա Նիւզհէթ պէյի Միրմիրանի ատիճան տրուեցաւ։

Դայսերի զաւառին նախնական դատախազի օգնական կարգուեցաւ Նիկէի նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի նախորդ օգնական Հասան Բահի էֆէնտի։

Հռոմի օսմ. դեսպան Բէշիտ պէյի Պալաի ատիճան տրուեցաւ։

Լոնտոնի օսմ. դեսպանատան Բ. քարտուղար Ծայիտ պէյի Սանկիէի Բ. ատիճանը տրուեցաւ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Միլիսարէի երեւելիներէն և Պուլկարիոյ Սոպրանիէյն անդամ Նահեա Նափըզ փաշայի Բ. կարգի Մէճիտիէ տրուեցաւ։

ՐԱՄԱԶԱՆ ԱՄԻՍԸ.— Պոլսոյ դատաւորին մէկ վճռագիրը, որուն համաձայն Բամազան ամիսը կը սկսի չարաթ կամ կիրակի օրուընէ, Վեհ. Սուլթանին ներկայացուեցաւ։

ԿԱՑՍ. ՇՆՈՐՀ.—Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին օրը, ըստ սովորութեան, թերթ. պարտքի համար բանտարկեալները ազատ արձակուած էին։ Դատական գործոց նախարարութիւնը այդ պարտապաններուն պարտքերը վճարեց անոնց առնելիքը ընելուն երկուստեք գոյացուած համաձայնութեամբ։

ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՅԿԵՐՈՑԹ.— Անցեալ օր Պուքրէշի օսմ. դեսպանը Քեաղիտ պէյ ի պատիւ Ռումանիոյ նախարարապետ Մ. Սթուրձայի հացկերոյթ մը տուաւ։ Ներկայ էին Մ. Սթուրձա եւ կինը, պելճիական դեսպանին կինը, կոմսուհի Լալենկ, որ օսմ. դեսպանին հետ կընդունէր հրաւիրեալները, իտալական դեսպանը, Ռումանիոյ կրթական նախարարը, արդարութեան նախարարը եւ ուրիշներ։

Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ նախարարապետը և բոլոր դեսպանները շնորհաւորութեան գացին օսմ. դեսպանին։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ.— Պոլսոյ սպանիական նորընտիր դեսպան Մարքիզ տի Ռամբօ Սակրատօ երէկ Արեւելեան ճեպընթացով Պոլիս հասաւ։

ՀԵՐՔՈՒԼՄ.—«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ» կը հերքէ թէ Անատոլուի մէկ քանի նահանգներուն մէջ դէպքեր տեղի ունեցած ըլլան, ինչպէս գրած էր «Թայմզ»։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ.— Օտար դրամատէր ներէ կազմուած սինտիքաները կը շարունակեն առաջարկութիւններ ընել կայս. կառավարութեան, փոխատուութեան մը մասին։

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ.— Նայէ Ֆրայէ Բրէսէի Պոլսոյ թղթակիցը Արնաւուտ երեւելիներէն Ռիզա պէյի հետ, որ մինչեւ ցարդ Պոլիս կը գտնուի, տեսակցութիւն մը ունենալով, Ռիզա պէյ սապէս խօսած է.

«Ես, հոս Վեհապետիս հպատակութիւն յայտնելու եկայ. ակներեւ է թէ Ն. Կ. Վեհափառութիւնը ինչպէս անցեալին նոյնպէս ապագային իր առնուազուն հաւատարիմ հպատակները իր պաշտպանութեան առարկայ պիտի ընէ։ Եւրոպական թերթերու մէջ եղած կարգ մը հրատարակութիւնները ընդհանրապէս չինծու բաներ են։ Եւրոպացիները լաւ տեղեակ չեն մեր վիճակին։ Մենք շատ աղէկ գիտենք թէ ամէն պարագայի մէջ կայս. կառավարութեան արդարասիրութեան ապաւինելէ դատ ուրիշ միջոց չենք կրնար ունենալ մեր բաղձանքները պսակուած տեսնելու համար։ Բոլոր առնուազունները հաւատարմութեամբ և անկեղծօրէն կապուած են կայս. Գահին։ Մեր մէջ ցեղային և կրօնական բաժանումներուն կարեւորութիւն չի տրուիր։ Ամէն ոք միեւնոյն իրաւունքներն ունի. մեր մէջ եղած համերաշխութիւնը իրապէս օրինակելի է։ Քրիստոնեաները մեր, և մենք քրիստոնեաներուն իրաւունքները նուիրական կը համարենք։ Մենք քրիստոնեայի մը առն չենք մտնար առանց տանտիրոջը արտօնութիւնը խնդրելու։ Եթէ երբեք իմ եղբայրս քրիստոնեայ մը սպանելու ոճիրը գործէ, իսկոյն կը պատժեմ զայն։ Մեր մէջ իսլամներու և քրիստոնեաներու առանձին թաղեր չկան. ամէնն ալ խառն են. ասոր համար անոնց պատիւը մերն է և մեր պատիւը անոնց պատիւն է։

ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԱԴՐՈՇՄ.—Հեռագրական և թղթատարական վարչութիւնը Թեսալիոյ յատուկ նամակաբերում մը պատրաստած է։ Այդ նամակաբերումին վրայ «Բոսֆոր Տէվլէթը ալիյէ Օսմանիյէ» պարբերութիւնը գրուած է. մէջտեղը Լարիսայի կամուրջին պատկերը կայ, տակը «Պրատը մէքթուհէյէն Թեսալիաեա մախսուս սբը» բառերը գրուած։ Այս բուլերուն հասոյթը Եըլտըզ Բարկոյծական շուկայէն պիտի յատկանայ։

ԱՄԱՆԹՈՇԱԿ.— Այսօր բոլոր կառավարական պաշտօնեաներուն և քարտուղարներուն մէջտեղ ամսաթոշակ պիտի վճարուի։

ԿՈՆՏԱՎՃԱՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը արտօնեց Ելեւմտից Նախարարութիւնը ստորագրել կանխավճարին պայմանագրութիւնը, Օսմ. Պանքային, Տէօյչէ Պանքի և Անատոլուի երկաթուղիներու ընկերութեան հետ։ Այս կանխավճարին առաջին մասը, 800,000 ոսկի, մօտերս պիտի վճարուի։ Հելլէն կառավարութիւնը յայտնած է թէ պատրաստ է վճարել այս գումարին չափ մասը պատերազմական տուգանքէն։

Բ. ԴՈՒՌԸ.—Երէկ Օսմ. Պանքային տընօրէնը, Սրբ Համիլթըն Լանկ, օգնականը Բանֆիրի պէյ, Բէժիի տնօրէն Մ. Ֆարնէթի և Անատոլուի երկաթուղիներու տընօրէն Մ. Հիւկնէն Բ. Դուռը գացին և տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՀԵԼԼԷՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍՆԵՐԸ.— Հելլէն հիւպատոսներէն առայժմ չորսը միայն հրաման ստացած են իրենց պաշտօնատեղիները երթալու։ Ասոնք են Պոլսոյ, Իզմիրի, Սելանիկի և Եանեաի ընդհ. հիւպատոսները։ Պոլսոյ ընդհ. հիւպատոսը այսօր հոս կը սպասուի։

ՆԻԻ ԵՕՐՔ ՀԷՐԼԼՏԻ Անատոլուի Քըղթակիցը Տքթ. Հէրվուրս, որ Իթքէնտերուն էն Պոլիս եկած էր, Բ. Բարձր ուղեւորեցաւ Արեւելեան ճեպընթացով։

ԲԵՐԱՅԻ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉ ԷՆՎԷՐ պէյ նախընթաց օր Կայս. Պալատ կանչուելով, ինչ ինչ հրամաններ ստացաւ։

ՀՐԴԵՀ.—Երեքշաբթի օր ժամը ութին ատենները Կալաթա Սէրայի դէմի աբարթըմանին, ակնարոյժ Տոքդ. Էսմէրեանի սենեակէն հրդեհ ծագելով, այդ սենեակը միայն այրեցաւ, մէջը գտնուած կարասիներով և գործիքներով։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ 19 Յունվ.—Տրէյֆիւսի գործին համար տագնապը կը սաստկանայ. հրապարակային ցոյցեր եղան Մարսիլիայի, Լիոնի, Ռուանի, Քլէրմոնի և Մոնբէլիէի մէջ։

—Դատական գործոց նախարարը ընդհ. դատախազին յանձնեց պատերազմական նախարարին բողոքագիրը՝ դատի քաշելու համար Մ. Զոլան և «Օրոռ» լրագիրը։

—Ոստիկանի մը վրայ ատրճանակի երկու հարուածներ պարպուեցան, ուրիշ երկու ոստիկաններ հասան բայց անոնք ալ վիրաւորուեցան։ Ներքին գործոց նախարարը պատուոյ շքագրամ տուաւ վիրաւորուած ոստիկաններուն։

ԼՈՆՏՈՆ.— «Տէյլի Մէյլ» կըսէ թէ Քիաս-Զէուի խնդիրը վերջնականապէս կարգադրուած է Դերմանիոյ հետ։ Ռուսիա պիտի թողու Բորթ-Արթուրը. բայց Զինաստան պիտի պարտաւորուի ռուս ապաներ ընդունիլ իր բանակը վարժեցնելու համար և Ռուսիոյ յանձնել երկաթուղիներու և մաքսատուններու հսկողութիւնը։

Վակտրան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 8 Յունվ. 98

Օսմ. Քոնսոլիտ	ղրշ.	24—08
Բէժիի պարտաթուղթ	լիրա	12—20
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆրգ.	112—50
Օսմանիէ	»	397—
Բանքրիթէ	»	468—
Քարափներու պարտաթղթ.	»	460—
Պանգ Օթթոման		563—
Թրամուէյի բաժնեթուղթ	լիրա	7—05
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	»	4—45

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ	Ղրշ. Բր.
Մէճիտիէ	107—37
Մէճիտիէ	94—20
Մանր արծաթ	103—
Անգլիական ոսկի	109—36
Գաղղիական »	87—06
Գրիվնց	51—03
Բուպլ թղթադրամ	8- 56

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Տէպէրիոնիի Գոլճան գեղջուկ

Մայրաքաղաքիս բոլոր արուարձաններն բազմաթիւ յանախորդաց դիւրութիւն մը ընծայելու համար, Անտոն էֆ. Գոլճան իւր Թօրհանէի 16 տարուան դեղարանը փոխադրած է այժմ Ղալաթիա կամուրջին գլուխը Խալիլ փաշա փողոց թիւ 11։

Այս դեղարան միշտ առաջնութիւն ստացած է դեղերու թարմութեամբ, դիւրագնութեամբ, և մանաւանդ արագ և խիստ ուշադրութեամբ պատրաստելու հանգամանքովը, ամէն չաբաթ կը ստանա եւրոպայէ նորանոր դեղեր և դեղագործական պիտոյքներ։

Մասնագէտ բժիշկներ օրուան որոշեալ ժամերուն դեղարանը կը գտնուին և կը դարմանեն ամէն կարգի հիւանդութիւններ

4—15

ԿԱՐԴԱ՛Ն

Անոնք որ կը դասակին ցնցղատապի (պոռնկին) և հինցած սա Ընդոյծ հարբուխներէ

Զնայուած կամ դէշ դարմանուած հարբուխ մը շատ անգամ ցնցղատապի կը փոխուի, եթէ թոքախտի չդառնայ. երբեմն նոպաները այնքան ուժգին և յաճախակի կըլլան որ ամբողջ կաղմրուածքը կը խանգարի. քունը դրեթէ անկարելի կըլլայ. զարկը անկանոն. ամենաթեթեւ պաղը կը կրկնապատկէ ցաւերը։ Ցաճախ գնտակներ կը կաղմուին որ շատնալով կը դոցեն թոքերը. երբ խուխ գոյանայ օթքերուն բջիջները կը քայքայուին և մեծաքանակ նիւթ կը կորսուի, խոռոչներ յառաջ գալով։ Հիւանդը կը հիւծի առանց ցաւ զգալու, յարատեւ մելամաղձոտութեան մը մէջ կիյնայ. իր թուքը, սկզբան ճերմակ, փրփրոտ և սատափի գոյն, տակաւ առ տակաւ գորշ կանաչեկ գոյն մը կառնէ։ Իր կեանքը ուրիշ բան չէ բայց եթէ յամր հոգեվարք մը և կը մարի կատարեալ գիտակցութեամբ։ Պէտք է զգուշանալ ուրեմն այն հարբուխէն որ կերկարի և որ մանաւանդ ցնցղատապի մը ծնունդ կուտայ։ Պէտք է արգիլել չարիքը երբ տակաւին չէ ծանրացած և ամենէն լաւը սկիզբէն իսկ ջնջելն է զայն։

Խահուէի դդալ մը «կուտռօն տը կիւյօ» գաւաթ մը ջուրի կամ գործածուած ըմպելիին խառնուած, բաւական է շատ անգամ բժշկելու համար քիչ տանուան մէջ ամենէն յատուկ հարբուխը և ամենէն հինցած փողատապը։

Այսպէս կարելի է նոյն իսկ կասեցնել թոքախտը, որ արդէն բաւական յառաջացած ըլլայ։ Այս պարագային մէջ, կուտռօնը կը կեցնէ գնտակներուն քայքայումը, ու երբ ընութիւնը օգնէ, բուժումը շատ անգամ յուսացուածէն աւելի արագ կըլլայ։ Պարզ է սա և ճշմարիտ։

«Կիւյօի Կուտռօնով 30 տարիէ ի վեր, բազմաթիւ անյուսալի բուժումներ ստացուած ըլլալով, մէկ քանի մրցակիցներ, օգուտ քաղելով երբեմն անունի նմանութենէ, կուզեն իրենց արտադրութիւնը ծախել բուն արտադրութեան տեղ, խաբելով հիւանդը ի վնաս անոր։

Արդարեւ զանազան տեսակ կուտռօններ կան։

Ամենէն լաւ կուտռօն տուող եղեւնիները Նորվեկիոյ մէջ կը գտնուին և Մ. Կիւյօ իր արտադրութիւններուն համար կը գործածէ Նորվեկիոյ ամենէն մաքուր կուտռօնը, հակառակ իր բարձր գինին. մինչդեռ յաճախ, ուրիշներ, խնայողութիւն ընելու համար վարնոց կուտռօններ կը գործածեն, որ շատ աւելի աժան են բայց չեն բուժեր։

Ուրեմն պէտք է, ցնցղատապը, հարբուխը և մանաւանդ թոքախտը և դրժուարաշնչութիւնը բուժելու համար, միմիայն և բացարձակապէս Կիւյօի կուտռօնը հարցնել դեղարանները և ազէկ մը ապահովուիլ թէ դեղագործը Կիւյօի ճշմարիտ կուտռօնը կուտայ ձեզի։ Արդ, դիւրին է գիտնալ այդ բանը, նայելով թէ պիտակը կը կրէ՞ սա հասցէն Maison frère, 19 rue Jacob, Paris, ուր փոխադրուած է Մ. Կիւյօ 1869էն ի վեր. իւրաքանչիւր ձէ իր պիտակին վրայ կը կրէ հնարիչին ստորագրութիւնը E. Guyot, երեք գոյնով, մանիշակագոյն, կանաչ և կարմիր, շեղակի գրուած։

Սոյն դեղը կը գտնուի Պոլսոյ և գաւառներու բոլոր դեղարաններուն մէջ։

Այս դեղին ուրիշ մէկ առաւելութիւնը, իր գինին չափաւորութիւնն է։ Եթէ նկատի առնուի թէ մէկ ձէ կիւյօի կուտռօնով 12էն 15 լիտր ջուր կամ ըմպելի կը գործածուի, կը հետեւի թէ, ենթադրելով որ օրը մէկ լիտր ջուր կը խմուի, օրը հազիւ մէկ զրշ.ի դեղ պէտք է գործածել։ Ցայտնի է թէ դիւրաբուժութեան հետ գինն ալ ծառայած է ժողովրդականացնելու այս դեղին գործածութիւնը։

3—26

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Կը բուժէ հարբուխը, կուրծքի բարբոքումները, յոգնացուը, ճմլում, վերք ևն։ Անման դեղ այտուցներու և կոշտի համար։
Կը գտնուի բոլոր դեղարաններու մէջ. (փնտռել մեր ստորագրութիւնը)։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ. ԲԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԴՈՒՄԱՐ
906,000,000 ՖՐԱՆՔ
Ցնորկնուրեան յ՝Ներսպ
Փարիզ, 16, Պուլվար տէ գ՝Իթալիէն. 1,3, իր Լէ Բելթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ
1845էն հիմնուելն է վեր
Ապահովագրութիւններու վճար. 1 Միլիոն 123,000000
1895է սկսեալ
Ապահովագրեալներու վճարուած 87,000000
Հասոյթ 196,000000
Նոր ապահովագրութիւն 661,000000
1896 յունուար 1
Աւանդ եւ անշարժ կալ. յ՝Ներսպա 40,00000
Ցաւելեալ գրամագլուխ 124,00000
Գրդի ապահովագրութիւն 1Միլիոն 441,00000
Տիկնէրական ապահովութիւն
Նահանջաժիններու բարդմամբ և ապահովագներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու
Պայմանագրութեան նոր եղանակ | սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։
ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱԳԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.
Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրենութիւնը Թուրքիա
188 Ճ. ՌԻ. ՀՈՒԻԹՕԼ եւ ԸՆԿ.
Վոյվոտա, ոց, Վ իս խան, Ղալաթիա

COMP AUSSE
NA ... ՔՕՄԱՐ ԷՏ ԴԷ ...
ԹՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՒԵՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Նաւթուան արթնեցուցիչներ
Դշ. 6/18 Միտիլի, Իզմիր, Գալաց, Եղեքսանդրիա Ը 3 յ տ վերջերէն։
Դշ. 7,19 ...
Եշ 8/20 Տարտանէլ, Այնրոզ, Մել նի, Իզմիր ... 4 ...
Շբ. 10 22 Իւէպոլու. Սա ան, ..., Կիր սն, Տրապիզոն և Պանում առտւէն ժամը 11ին։ 562

ՇԱՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱ ԶՆ և ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ
Ն. ԲԱՓԼԷ ԵՒ ԸՆԿ
Մարսիլիոյ և Պոնտիքի գիծերու նաւերուն հարիւրապետ Բոնոզ
ԺԱՄԱՆՈՒՄ
Բշ. 24 Առաջնի Պաթումէն։
ՄԵԿՆՈՒՄ
Գշ. 25 Առաջնի Մարսիլիա ուղղակի։
Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղղակի և արագ ուղեւորութեան
Նաւուղեղի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
575 Թոփհանէ, քարափին վրայ

ՓԻՆԱՐ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ
Ուր ոփոը եբէա անգամ կը քանին Լիվրբուլ և Ամերիկա մէջ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Պոհեմիա	4531
Եդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Աղլաս	2393
Բավոնիա	5587	Մարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալտիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1898
Ալէքսը	2443	Մորոգգո	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուբանիա	12950
Գազալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՋՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան, թիւ 401
Ղալաթիա 571

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
1881 Մարտ 20 ի Կայս. Իրատեղով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բելվերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքաիա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ
Ղալաթիա, Բուրուն խան (հին Մատրոսոսի գէնը)
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՕՐ ՐԷՐԷՆ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԻՔ
ԸՆԴՀԻՆ Հալէպ, Կ. Պոլսոյ և Օրէսայի

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Կոզս	1011	Մալմս	724	Բօգարիս	1862
Ալէքթօ	3607	Գոնկս	2956	Կրօտոնս	1695	Մարէնկս	2273	Սաքֆս	1113
Անձէլս	1541	Գորսս	895	Հրոս	775	Մարդէլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսդս	2377	Տիտս	48 1	Հիտալիս	1581	Միքատս	3557	Սիլվիս	1193
Գասանս	18 2	Տօմինս	937	Հինտու	3720	Միլս	1057	Սքէրս	1200
Գօրոտինս	1261	Տուրս	235	Հօրդանիս	3300	Մոնդէպէլլս	1735	Թասոս	1328
Գրաս	1076	Տրաբս	173	Հումպէրտ	596	Մուրիլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1346
Գրիւնս	841	Տինտոս	564	Իսալս	23 1	Նէրս	1083	Թօրիս	3827
Գրֆֆալս	4431	Էպրս	2461	Իտանս	5545	Սիս	4100	Թուլէտս	1470
Դէյրս	1671	Էլսօրատս	1530	Ձիւնս	1080	Սնեմարիս	4036	Թօրրիտս	487
Գալիբոս	1337	Էրատս	1481	Փէլէս	1053	Սրատոս	1535	Ուրպինս	24 9
Գամէս	1244	Ֆրոս	954	Փոլբինս	2357	Բալէրմս	1337	Վասքս	1914
Գաղս	1091	Ֆրնանտ	1828	Փոզնս	1700	Բոլս	510	Վոլս	1289
Զիրալս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Ռիալթս	2229	Վոլմուրնս	2396
Սիսէլս	1831	Ֆլանդիսրս	4582	Էլբանդս	2272	Ռ...	1663	Եիլտս	1850
Գլիս	2697	Կալրէլս	3069	Լիվսրնս	1643		1613	...	1200
Գոլօրատս	4255	Կրդանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բոմլս	1789		

Մ—բիլս շոգենաւը, նաւապետ Ճոնսդրն, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած է։
Տ—ոս շոգենաւը, նաւապետ Բէյճ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն մեկնած է ամսոյս 5ին և 20ին հոս կ'սպասուի։
Իսկ շոգենաւը, նաւապետ Ուսդրն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հալ և ամսոյս 14ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։
Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18, Գիւշիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՑ ԸՄՊԵԼԵԱՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Մասրիպա պէ-ղ
Ղալաթիա, ՄՈՒՍԱՆԷ ճատուէսի, թիւ 69
Սոյն գործարանը, բացուած 1878ին, կը ծախէ ամէն տեսակ մասթիքա և տիզ, զուտ խաղողէ շինուած։
Թրիանտաֆիլօրուլօ եղբարց օրին, օժտուած հազուագիւտ յատկութեամբ ու ճաշակով, ախորժակը կը բանայ, լիզերուն ուժ, և մարին կորով կուտայ. նրբամտակ իմաստներուն կը յանձնարարուի Թրիանտաֆիլօրուլօ եղբարց օրին, որ կը ծախուի գոցուած և կնքուած չիշիրով։
Դիմել. Բերա Եանի, Հէյվէլիա, Պիզանս, Կոմպրինոս դարեկրատուները, Բաբատօրուլօ, Բաբաեանօրուլօ, Գրիցալի, Գրիմիզոս, Մարսիլիա և Տիմիթրաքօրուլոս նպարեղէնի վաճառատուները, Թալա պաշի 65 և 170 թիւ ըմպելեաց մթերանոցները, Սրբքեճի Վասիլիատ և Զօզօ դարեկրատուները Պալը բազար Ֆիլօրոս և Էֆթասի խանութները. Լիմոն իսկէյէսի Պէլերինի մթերանոցը. Պէշիքթաշ Ուսքիի Պաշարի և Բաճօրուլսի խանութները
Արտօնատէր Կ. Ս. ԻՍԹԻՓՃԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՄՈՒՈՅ» (100)

ԹԱՓՈՒՆ ՎԻՇՏ ՄԸ

ՊԷՌՆԱՌ ՏԸՌՕՆ

Զաուլի առաւ զանոնք։ Երկու նամակ կար միայն, մէկը Քէդէն և միւսը Ֆիձկրալտէն որ քիչ առաջ Անգլիա ղրրկուած էր։ Բոլորովին եղբայրական ձեւով մը քրոջ նամակը եաքի թոշէով, բացաւ վիշտաղօրքին նամակը և կարդաց.

«Սիրելի Զաուլի. Եթէ գիտես նամակիս թուականը, ինչ որ կենթադրեմ թէ չպիտի ընես մինչեւ որ առաջուց չըսեմ քեզի, պիտի տեսնաս թէ հիմա Տիրրիթօլ հաստատուած եմ։ Իրաւ որ Զաուլի, ճշմարիտ դրախտ մըն է հոս. ինչպէս կրցիր բաժնուիլ անկէ։ Կը խոստովանիմ թէ այդ բանը չեմ հասկնար։ Իրաւ է թէ, կարելի չէ հոս շատ զուարճանալ. բայց պատուական որսորդութիւն մը [illegible] որ գերազանցապէս կը [illegible] Տարբեր տեսակ երէ մըն ալ կայ, ամենէն չքնաղ պառաւ օրիորդը։ Միս Տիքէթ կը կոչուի։ Կենթադրեմ թէ կը ճանչնաս զայն։ Քեզ ամէն կերպով կը ճանչնայ նէ. և Աստուած ողորմի եթէ քու մասիդ բոլոր պատմածները իրաւ են։ Հոս գալէս ի վեր քովէն չեմ զատուիր. և նէ թեւերը ծալելով կապահովցնէ ինձի հանդիպ սաւոր ձայնով մը թէ «Աս ամէնը, շատ աղէկ է» բայց կերեւայ ամենափոքր ազդեցութիւն մը չեմ ըրած անոր սըրտին վրայ։ Անանկ թող չտար որ ազատ համաձակ սիրաբանեմ իրեն հետ միս Բէճճի օ'Ֆլահերթիի պէս, կէն մը զոր ճանչցած եմ երբեմն։ Է՞ Զաուլի։

«Հիմա գլուխդ կը փորես անշուշտ, գիտնալու համար թէ ի՞նչ բան Տիրրիթօլ տարած է ինձի։ Է՞ ուրեմն, աւասիկ... Լորա Առնատլին հանդիպեցայ հոս հասնելէս քիչ յետոյ, և որովհետեւ հոս ան Էթօնի մէջ շատ մտերիմ բարեկամներ էինք, իր մտածումներու առարկայ եղող կնոջ մը տխուր պատմութիւնը ըրաւ ինձի, որ անծանօթ երկիր մը տարուած էր անծանօթ անձի մը կամ անձերու կողմէ, ինչպէս կըսէ ջուանէրը երբ տեղեկագիր մը կը պատրաստէ սպանութեան մը առթիւ։

«Ցեռոյ ժամանակ մը չտեսայ զայն, բայց անցած օր ինձի կը գրէր թէ ամէն բան կարգին էր, քանի որ միս Տէզմոնտ, որ, փակագծի մէջ, սարսափելի կերպով գեղեցիկ է, վերադարձած էր և կը հրաւիրէր զիս անմիջապէս Տիրրիթօլ գալ։ Բնականաբար հաւանեցայ և ահա հոս եմ հիմա։

Եկայ, տեսայ, յաղթեցի, ոչ, չյաղթեցի տակաւին. միս Տիքէթ կը յամառի միշտ։

«Կարծեմ թէ, Զաուլի, Առնատլ միտք ունի քիչ առնէն ամուսնանալու և թէ ատոր համար պէտք ունէր ինձի սրտանց մէկը ունենալու համար իր քով։ Սարսափելի բան է, Զաուլի, ամուսնութեան մէջ նետուիլ, առանց բարեկամ մը ունենալու իր մօտ, կարեկցութեան արցունք մը թափելու համար։ Բայց աւաղ, իմ զգացումներս թող չեն տար զիս որ ծանրանամ այս մելամաղձոտ կէտին վրայ, առանց ասոր շատ յուղիչ խորհրդածութիւններ պիտի ընեմ, որ ապագային կրնան ծառայել քեզի։

«Հիմակու հիմա ուրիշ ըսելիք մը չունիմ քեզի. միայն միս Տիքէթը արտասուածոր աչքերով, վասն զի դեռ նոր սոխ ըտկած էր, յանձնարարեց ինձի ըսել որ զգուշանաս յարաբերութիւն հաստատելէ սա Իտալտացիներուն հետ, որ շատ ատրին մարդեր են։

«Իր յուզիչ բառերն է որ կը գործածեմ. թող ճշմարիտ ազդեցութիւն մը ընեն վրադ։

«Ցիշէ զիս յիշելով Բէճճի Օ'Ֆլահերթին և անոր եղբայրը Միքէյը, և գրէ անմիջապէս քու անձնուէրիդ

«ՄՕՐԻՍ ՖԻՁՊԻՍԱԼՏ»

«Զմոռնամ ըսելու, Զաուլի իգական սեռին ի՞նչ սիրուն, զգտիկ և չարաճճի նմոյշն է քոյրդ։ Քու մասիդ հարցաքննեց զիս այնքան երկար, որ վճռաբեկ ատեանին փաստաբանին տակիւ կարծեցի զիս. Թո՞ղ ներէ Աստուած անոր խօսած բոլոր սուտերու։ Իրաւ որ, na bocklish!

ՆՈՑՆ

—Թող բան չունենք ըսեն թէ կնոջ մը մտածումը Ցեռ-Դրուիթեան մէջ կը դանուի, մրմռաց Զաուլի։ Այս վոքինին առաջին պարբերութիւնը կը բացատրէ Տիրրիթօլի դաղտի հրապոյրը։ Հիմա Քէդինը տեսնենք. բացաւ և կարդաց.

«Սիրելի եղբայր. այնքան զբաղած էի և այնքան փորձութիւններ անցուցի այս վերջին ատեններս որ ժամանակ չունեցայ քեզի գրելու։ Կենթադրեմ թէ լսեցիր կոմսուհիին մահը. անոր պատմութիւնը շատ տխուր է, բայց վերջապէս հանդչեցաւ նէ։

«Մրրկոտ օդին գեղեցիկը կը յաջորդէ կրսեն. մեզի համար ալ այնպէս եղաւ։ Մեր բոլոր տառապանքներէն յետոյ նորէն Տիրրիթօլ հաստատուեցանք խաղաղութեամբ։ Կոմսը կ'ըսէ ասելի կը համբերէ կնոջի մահուան. այնքան փոխուած է որ դժուարաւ պիտի ճանչնաս զինքը։

«Կենթադրեմ թէ Մաճճի Նելսընը տեսաք Տրպլինի մէջ. խեղճ Մաճճի, Տիրրիթօլը քիչ մը շատ ամայի էր անոր համար։ Բայց աղէկ աղջիկ մըն է վերջապէս։ կը յուսամ որ օր մը աւել ի մօտ աղդականը ըլլամ ասոր. այնպէս չէ՞, սիրելի Զաուլիս։»

Զաուլի գէմքը կասկարմիր եղաւ, յետոյ դեղնցաւ. և ապա շարունակեց.

«Խնդութեաբարոյ վիշտաղօրք մը կայ հոս, դեղեցիկ ու փայլուն երիտասարդ մը։ Պէտք է խոստովանիմ թէ Տիրրիթօլը առանց անոր անտանելի կերպով տխուր է. Զափազանց կը զուարճացնէ մեզ։ Քեզ շատ ազէկ ճանչնալ կը թուի, և պերճ խօսքերով կը գովէ ուսման մէջ ունեցած յարատեւութիւնդ։

«Ձ'ս կրնար դէթ մէկ երկու շաբաթ արձակուրդով հոս գալ, մինչեւ որ Հարրի ամուսնանայ։ Զանայ ուրեմն, խնդրեմ, և հաւատա որ սիրակարօտ քրոջմէդ աւելի մէկը երջանիկ չպիտի ըլլայ տեսնելով քեզ։

ՔԷԴ

(Շարունակելի)